

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-66>

**THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE AS A SUBJECT
ENSURING HUMAN AND CIVIL RIGHTS AND FREEDOMS
UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW**

**НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ
І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Forostian O. S.

*Postgraduate Student at the Department
of Public Management and
Administration,
National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine*

Форостян О. С.

*аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх
справ
м. Київ, Україна*

Сутність інституту прав і свобод людини і громадянин, як категорії що потребує державного захисту та відповідного забезпечення, що нами розглядається крізь призму соціально-правової концепції праворозуміння, з плином соціальних подій наповнюється додатковими характеристиками та особливостями, що в подальшому знаходять своє відображення в нормативно-правовому забезпеченні відповідних правовідносин. У зв'язку із вказаним питанням, чіткого унормування адміністративно-правового статусу Національної поліції України, а також кола її компетенції в контексті забезпечення прав і свобод людини і громадянина загалом, а також в умовах дії правового режиму воєнного стану, потребує ґрунтовного та змістовного опрацювання на рівні окремого підрозділу даного дослідження. З урахуванням того, що Національна поліція є одним із центральних суб'єктів забезпечення права і свобод людини і громадянина, з огляду на широту та зміст компетенції, що визначається для неї, на нашу думку теоретико-правовий аналіз зазначених понять і категорій належить розпочати з трактування основних термінів та структурних характеристик адміністративно-правового розуміння поняття суб'єкта, крізь призму функціонування всіх органів державної влади в Україні, що забезпечують права і свободи людини і громадянина.

Національна поліція стала центральним органом виконавчої влади, що зменшує її залежність від Міністерства внутрішніх справ України та, відповідно, підвищує самостійність поліції у питанні реалізації

свого функціонального призначення. МВС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МВС України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах: забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг; захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [1]. Зазначені адміністративні характеристики чітко визначають компетенцію Національної поліції України та відмежовують її від інших суб'єктів сил оборони України, що в контексті забезпечення права і свобод людини і громадянина в умовах дії правового режиму воєнного стану дозволяє сформулювати змістовну та логічно побудовану позицію відносно адміністративно-правового регулювання діяльності зазначеного центрального органу виконавчої влади аспектів необхідного посилення роботи в усіх напрямках та перспектив подальшого розвитку з урахуванням сучасних безпекових вимог. Можливість визначення чіткого компетенційного спрямування Національної поліції України крізь призму норм законодавства, що регулюють дію правового режиму воєнного стану, а також чітких тимчасових обмежень прав і свобод людини і громадянина, що діють на зазначений період, дозволяє ефективізувати її діяльність та спрямувати службові та трудові ресурси на розв'язання нагальних проблем.

С.П. Головатим було обґрунтовано такі підходи до поділу поняття «основні права людини»: за змістом (характером) потреб людини, котрі цими правами забезпечуються: 1) фізичні; 2) особистісні права; 3) культурні (гуманітарні) права; 4) економічні права; 5) політичні права; за значенням для їх носія: 1) основні (безумовно необхідні для його існування та розвитку); неосновні (які не є життєво необхідними); за характером, способом здійснення: 1) активні (свобода «для», тобто для вчинення активних дій); 2) пасивні (свобода «від», тобто від втручання, від перешкоджання з боку інших суб'єктів); за суб'єктним складом здійснення: 1) індивідуальні (здійснюються лише одноособовими діями – наприклад, право на свободу вираження поглядів, на виховання своєї дитини); 2) колективні (можуть бути

реалізовані лише спільними діями учасників групи носіїв права – наприклад, право на утворення громадських об'єднань, проведення мітингів, демонстрацій) 3) «змішані» (здійснюються як індивідуальними, так і колективними діями) [2, с. 11-13]. Відповідно, важливим є підкреслити, що не всі права і свободи людини і громадянина мають забезпечуватися Національною поліцією України, оскільки існування окремих категорій зазначеного соціально-правового утворення зумовлюють необхідність забезпечення їх іншими органами державної влади, до кола компетенції яких це віднесено. Так, наприклад, державний суверенітет та територіальна цілісність, перш за все, забезпечується збройними силами України, а із кола правоохоронних органів - Службою безпеки України.

В. Куйбіда, аналізуючи організацію публічної служби в Україні, щодо функціонального змісту принципів права стверджує: «...на практиці виявити та чітко сформулювати принципи вважається украй складним завданням. Невипадково принципи у правовій доктрині часто ототожнюють з бланкетними» (англ. – blanket) – туманними, нечіткими концепціями, які містять широкі або навіть неясні ідеї, які зрештою повинні оформлятися і вдосконалюватися судами, а також іншими органами державної влади, що застосовують законодавство, в індивідуальному порядку [3, с. 178]. Саме тому зміст і сутність компетенції Національної поліції України, як суб'єкта забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах дії правового режиму воєнного стану на території України визначається, як один із основоположних структурних елементів відповідного адміністративно-правового механізму, що визначає міру можливостей вказаного органу державної влади та прямопропорційно впливає на ефективність відомчої та загальнодержавної політики за цим напрямом, процесів її формування.

Література:

1. Рабинович П. М. Основи загальної теорії права і держави : [підручник для студентів]. Київ : Атіка, 1994. 236 с.
2. Рабинович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. Вид. 5-ге, зі змінами. Київ: Атіка, 2001. 176 с
3. Куйбіда В. С., Хорошенко О. В. Організація публічної служби в Україні : монографія. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2016. 272 с.